

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 28 lipca 2017 r.

Pozycja 142

POSTANOWIENIE

z dnia 8 czerwca 2017 r.

Sygn. akt Ts 100/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Grzegorz Jędrejek,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

- 1) art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.) z art. 45 ust. 1, art. 2 w związku z art. 45 ust. 1 oraz 79 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 36 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.) z art. 190 ust. 5 w związku z art. 45 ust. 1 i art. 2, a także z art. 79 ust. 1 w związku z art. 190 ust. 5, art. 45 ust. 1 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 2 maja 2017 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący) wystąpił o stwierdzenie, że art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r.) w zakresie, w jakim „termin do wniesienia skargi konstytucyjnej biegnie od dnia, w którym »doręczenie« orzeczenia odbywa się poprzez werbalne ogłoszenie treści orzeczenia w obecności strony” jest niezgodny z art. 45 ust. 1, art. 2 w związku z art. 45 ust. 1 oraz 79 ust. 1 Konstytucji, a także, że art. 36 ust. 1 i ust. 3 ustawy o TK z 1997 r. są niezgodne z art. 190 ust. 5 w związku z art. 45 ust. 1 i art. 2 oraz z art. 79 ust. 1 w związku z art. 190 ust. 5, art. 45 ust. 1 i art. 2 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została sformułowana w oparciu o następującą sprawę. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału 8 listopada 2013 r. skarżący zakwestionował konstytucyjność art. 124 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.; dalej: k.p.k.) w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 12 czerwca 2003 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. z 2008 r., Nr 189, poz. 1159, ze zm.). Postanowieniem z 2 kwietnia 2014 r. (sygn. Ts 295/13) Trybunał odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej, stwierdziwszy, że została ona wniesiona po terminie określonym w art. 46 ust. 1 zaskarżonej ustawy o TK z 1997 r. Trybunał wskazał, że zgodnie z art. 100 § 2 k.p.k. w postępowaniu karnym obowiązuje zasada, zgodnie z którą orzeczenia wydane poza rozprawą należy doręczyć prokuratorowi, a także stronie i osobie

niebędącej stroną, którym przysługuje środek zaskarżenia, jeżeli nie uczestniczyli oni w posiedzeniu lub nie byli obecni przy ogłoszeniu rozstrzygnięcia. Z protokołu posiedzenia, na którym zostało wydane postanowienie decydujące o wyczerpaniu drogi prawnej wynika, że skarżący był obecny na posiedzeniu. To zaś oznacza, że postanowienie nie zostało mu doręczone, natomiast bieg terminu do wniesienia skargi rozpoczął się od daty wydania tego orzeczenia, czyli od 19 grudnia 2012 r. Postanowieniem z 1 października 2014 r. Trybunał nie uwzględnił zażalenia, które skarżący wniósł na postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

10 października 2014 r. skarżący wystąpił do Sądu Rejonowego w T. (dalej: Sąd Rejonowy w T.) z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika do sporządzenia skargi konstytucyjnej w związku z rozstrzygnięciem Trybunału z 1 października 2014 r. Postanowieniem ze stycznia 2015 r. Sąd Rejonowy w T. oddalił wniosek skarżącego. Na to rozstrzygnięcie skarżący złożył zażalenie, które postanowieniem z października 2015 r. oddalił Sąd Okręgowy w K. Orzeczenie to zostało doręczone skarżącemu przez Sąd Rejonowy w T. 28 marca 2017 r. Analizowaną skargę konstytucyjną sporządził pełnomocnik z wyboru.

Skarżący twierdzi, że art. 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r. jest nieprecyzyjny. W myśl tego przepisu, za „doręczenie” orzeczenia przyjmuje się dzień, w którym doszło do ujawnienia treści orzeczenia w sposób „werbalny w obecności strony”. Jednocześnie – jak zauważył skarżący – art. 47 ust. 2 ustawy o TK z 1997 r. uzależnia prawo do wniesienia skargi od załączenia do tego pisma procesowego wyroku, decyzji lub innego rozstrzygnięcia, z podaniem daty jej doręczenia. Nieprzejrzystość polega zatem na niedoprecyzowaniu, że w związku z wymogiem określonym w art. 47 ust. 2 ustawy o TK z 1997 r. „termin do wniesienia skargi konstytucyjnej biegnie od dnia doręczenia pisemnej formy orzeczenia”. Brak tej precyzji skutkuje – zdaniem skarżącego – naruszeniem zasad poprawnej legislacji (art. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji), a także prawa do rzetelnej procedury sądowej (art. 45 ust. 1 Konstytucji) oraz prawa do skargi konstytucyjnej (art. 79 ust. 1 Konstytucji). Z kolei niekonstytucyjności art. 36 ust. 1 i ust. 3 ustawy o TK z 1997 r. skarżący upatruje w dopuszczeniu przez ustawodawcę do wstępnego rozpoznania skargi przez Trybunał orzekający w jednoosobowym składzie. Jego zdaniem narusza to wymóg z art. 190 ust. 5 Konstytucji, zgodnie z którym każde orzeczenie Trybunału powinno zapaść większością głosów, a w konsekwencji prawo do rozpoznania sprawy przez „właściwy sąd” (art. 45 ust. 1, art. 2 i art. 79 ust. 1 Konstytucji).

Z dniem 30 sierpnia 2015 r. zakwestionowane w skardze przepisy utraciły moc obowiązującą, jednak jak podkreślił skarżący, „nadal mają wpływ na prawa i wolności skarżącego oraz jego dobra osobiste. Stan ten uzasadnia konieczność rozpoznania skargi konstytucyjnej”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, a także gdy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 59 ust. 1 pkt 2-4 ustawy o TK.

2. Skarżący zakwestionował art. 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r., zgodnie z którym skarga konstytucyjna „może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest

przewidziana, w ciągu 3 miesięcy od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia”.

2.1. Trybunał zauważa, że zarzuty sformułowane w skardze konstytucyjnej i argumenty przedstawione na ich poparcie w większości pokrywają się z tymi, które skarżący przedstawił w zażaleniu na postanowienie Trybunału z 2 kwietnia 2014 r. W odniesieniu do ich *meritum* Trybunał zwraca uwagę na to, że zgodnie z literalnym brzmieniem art. 46 ust. 1 w związku z art. 47 ust. 2 ustawy o TK z 1997 r. (a także art. 77 ust. 1 w związku z art. 53 ust. 2 pkt 1 ustawy o TK) zasadą jest, iż bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej rozpoczyna się w dniu doręczenia skarżącemu odpisu ostatecznego orzeczenia (wraz z uzasadnieniem) decydującego o wyczerpaniu drogi prawnej. Jak wyjaśnił Trybunał w postanowieniu z 2 kwietnia 2014 r., użyte w art. 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r. pojęcie „doręczenia” ma charakter normatywny i nie można go utożsamiać z czynnością kancelaryjną wydania stronie postępowania odpisu orzeczenia wraz z uzasadnieniem. Ze względu bowiem na funkcję terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej związaną z domniemaniem aktualności naruszenia określonych wolności lub praw konstytucyjnych, nie można jego początku łączyć z wydaniem skarżącemu odpisu orzeczenia w drodze czynności kancelaryjnej. Odmienna interpretacja prowadziłaby do obejścia wymogu dochowania tego terminu i podważenia sensu normatywnego regulacji zawartej w art. 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r. Zgodnie ze stanowiskiem Trybunału Konstytucyjnego, jeżeli skarżącemu nie doręczono rozstrzygnięcia z urzędu lub gdy skarżący nie wystąpił o doręczenie w ustawowym terminie przewidzianym w danej procedurze, to termin do złożenia skargi konstytucyjnej rozpoczyna swój bieg w momencie zapoznania się przez niego z treścią tego orzeczenia w części dotyczącej jego wolności lub praw konstytucyjnych lub w momencie, w którym faktycznie mógł się on z jego treścią zapoznać (zob. postanowienia TK z: 28 stycznia 1998 r., Ts 21/97, OTK ZU nr 2/1998, poz. 23; 7 sierpnia 2000 r., Ts 64/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 242 oraz 11 marca 2008 r., Ts 296/07, OTK ZU nr 3/B/2008, poz. 128). Taka interpretacja art. 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r. ma charakter gwarancyjny, gdyż umożliwia wystąpienie ze skargą do Trybunału tym osobom, w stosunku do których nie było ustawowego obowiązku doręczenia odpisu orzeczenia z uzasadnieniem, bądź tym, które nie wystąpiły w terminie z właściwym wnioskiem.

2.2. Trybunał przypomina, że w sprawie, w związku z którą została wniesiona skarga konstytucyjna (sygn. Ts 295/13), skarżący – co prawda – zażądał sporządzenia uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w K. z października 2012 r., ale dokonał tego po terminie.

Mając powyższe na względzie, Trybunał stwierdza, że zarzuty sformułowane w skardze cechuje oczywista bezzasadność.

Okoliczność ta jest – zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 3 ustawy o TK – podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu w zakresie, w jakim skarżący kwestionuje konstytucyjność art. 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r.

3. Kontroli Trybunału skarżący poddał także art. 36 ust. 1 i ust. 3 ustawy o TK z 1997 r. W myśl tych przepisów, w toku wstępnego rozpoznania skargi konstytucyjnej postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu podejmowane jest przez jednego sędziego Trybunału.

3.1. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji skargę do Trybunału może wnieść każdy, „czyje wolności lub prawa zostały naruszone”. W związku z tym art. 53 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK stanowi, że skarga konstytucyjna zawiera „wskazanie, która konstytucyjna wolność lub prawo skarżącego, i w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone”.

3.2. Jako podstawy skargi skarżący wskazał art. 190 ust. 5 w związku z art. 45 ust. 1 i art. 2 oraz z art. 79 ust. 1 w związku z art. 190 ust. 5, art. 45 ust. 1 i art. 2 Konstytucji.

3.3. W ocenie Trybunału powyższe postanowienia Konstytucji nie są jednak adekwatne ani do przepisów uczynionych przedmiotem skargi, ani do orzeczeń, z wydaniem których skarżący połączył zarzuty niekonstytucyjności.

3.4. Skarżący upatruje naruszenia prawa do sądu w rozwiązaniu ustawowym, zgodnie z którym w toku wstępnej kontroli skargi konstytucyjnej postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu podejmowane jest przez jednego sędziego Trybunału (art. 49 w związku z art. 36 ust. 1 i 3 ustawy o TK z 1997 r.). Jego zdaniem mankamentu tego rozwiązania nie sanuje przy tym unormowanie ustawowe, w którym przewidziany jest trzyosobowy skład Trybunału do orzekania o zażaleniu skarżącego wniesionym na postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu (art. 36 ust. 6 w związku z art. 25 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy o TK z 1997 r.). Skarżący konfrontuje kwestionowane przepisy ustawy o TK z 1997 r. z art. 190 ust. 5 Konstytucji, który stanowi: „Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego zapadają większością głosów”.

3.5. Zdaniem Trybunału stanowisko skarżącego opiera się jednak na błędnym rozumieniu zakresu zastosowania wskazanego przepisu Konstytucji. Artykuł 190 ust. 5 Konstytucji odnosi się bowiem do orzeczeń Trybunału wydawanych w toku merytorycznej kontroli konstytucyjności i legalności norm prawnych. Świadczy o tym również jego umiejscowienie w systematyce art. 190 Konstytucji – bezpośrednio po unormowaniach dotyczących charakteru prawnego, ogłaszania i skutków orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego (art. 190 ust. 1-4 Konstytucji). Tym samym należy przyjąć, że poza obszarem zastosowania art. 190 ust. 5 Konstytucji pozostają rozstrzygnięcia podejmowane przez Trybunał w fazie wstępnej kontroli skargi konstytucyjnej, przesądzającej dopiero o dopuszczalności poddania kontroli merytorycznej unormowań zakwestionowanych przez skarżącego. W tym też zakresie większa była swoboda prawodawcy regulującego tryb tego etapu postępowania w ustawie o TK z 1997 r. Pogląd zgodny z powyższym stanowiskiem Trybunału prezentowany jest również w doktrynie prawa konstytucyjnego, która w pełni aprobuje dopuszczalność podejmowania przez Trybunał w składzie jednoosobowym, na etapie wstępnej kontroli, rozstrzygnięć innych niż merytoryczne (por. L. Jamróz, *Skarga konstytucyjna. Wstępne rozpoznanie*, Białystok 2011, s. 50).

Mając powyższe na względzie Trybunał stwierdza, że skarżący nie wskazał, w jaki sposób zakwestionowane w skardze art. 36 ust. 1 i ust. 3 ustawy o TK z 1997 r. naruszają jego prawa przywołane w *petitum* skargi konstytucyjnej.

Okoliczność ta – jest zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 1 ustawy o TK – podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu w zakresie, w jakim skarżący kwestionuje konstytucyjność art. 36 ust. 1 i ust. 3 ustawy o TK z 1997 r.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.